

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Troost, troost Mijn volk! (2)

Jesaja 40:1,2

Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen. Spreekt naar het hart van Jeruzalem, en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden!

Wat moet deze troost-boodschap van Godswege de ballingen in Babel als hemelmuziek in de oren, ja in het hart hebben geklonken.

Althans die ballingen, die hun beeld getekend vonden in Psalm 137: "Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion. Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen, die daarin zijn. Hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land? Indien ik u vergeet, o Jeruzalem, zo vergeet mijn rechterhand zichzelf!"

O nee, dat gold niet van alle ballingen. Velen gingen zich in Babel maar al te goed thuisvoelen. Ze konden zich daar een goed bestaan opbouwen en ze hadden er geen moeite mee zich aan te passen aan de heidense gebruiken. En Jeruzalem, Sion, de tempelberg, de ontmoetingsplaats tussen God en Zijn volk, het zei hen in feite niets. En daarom was die troost-boodschap van Godswege voor hen ook geen evangelie, geen blijde boodschap, geen bron van vreugde. Wat betekent een heilzaam medicijn voor iemand, die zich niet ziek weet en voelt?

Wat betekent een boodschap van vrij-spraak voor iemand, die zich geen aanklaagde weet en zich van geen schuld bewust is? Niets toch!

Op catechisatie zei een meisje: "dominé, als ik de Heer liefheb, dan moet ik toch bedroefd zijn over mijn zonde? Ik vraag er de Heere wel om, maar ik ben het niet." Toen begon ze te

huilen! Ik denk, dat ze bedroefd was.

Zalig zijn ze, die treuren; zij zullen vertroost worden! Alleen de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. En nu missen wij van nature allen die droefheid naar God, die droefheid om Gods wil. En kunnen wij zelf die droefheid bewerken? Is die droefheid een voorwaarde, waaraan we zelf door eigen inspanning kunnen of zelfs willen voldoen? O nee! Die droefheid, die zondesmart, dat hartelijk berouw is geen vrucht van eigen akker. Ze is ook geen voorwaarde voor het geloof. Ze behoort tot het ware geloof. En het ware geloof is Gods werk, het werk van de Heilige Geest, Die Zich van het Woord bedient.

"Ik zal maken, dat ze een walg van zichzelf hebben", zegt de Heere. Ik zal maken! Het is een belofte van Zijn verbond. *Ik* heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb *Ik* u getrokken met goedertierenheid! Zij zullen komen met geweent, en met smekingen zal Ik hen voeren! (Jeremia 31).

De Heilige Geest maakt bedroefd. Maar Hij doet het, om te kunnen troosten met Christus. De Heilige Geest werpt neer. Maar Hij doet het, om op te kunnen richten met Christus. De Heilige Geest ontledigt, maar om te kunnen vervullen met Christus.

Troost, troost Mijn volk, spreekt de Heere. Ach, buiten die troost met Christus en uit Christus, zijn we zo nameloos arm.

Welk gevolg trekt gij uit 's mensen ellende?, zo luidt een vraag uit het catechisatieboekje van Hellenbroek. Antwoord: dat er behalve de satan geen ongelukkiger schepsel is dan de natuurlijke mens! Ga het eens na en bedenk het zolang, tot ge ermee voor

God op de knieën komt met de bede om de enige troost. We hebben te doen met een God, Die we nergens kunnen ontvliden, en voor Wien we toch niet kunnen bestaan. Het uitnemendste van dit leven is moeite en verdriet. Daar is het leed, dat ons door mensen kan worden aangedaan. Daar is de vrees voor de dood, die ons gevangen houdt gedurende heel ons aardse leven (Hebreeën 2:15). En dan zo diep schuldig tegenover God. Erfschuld en erfsmet. Dadelijke zonden zonder getal. Zonden in gedachten, woorden en werken. Zonden van bedrijf en zonden van nalatigheid. We buigen voor de afgod van de begeerlijkheid der ogen, van de begeerlijkheid van het vlees, van de grootsheid des levens. Bergen van schuld, en niet in staat om ook maar één penning af te betalen. En dan op weg naar de ontzaglijke eeuwigheid, waar wij toch straf moeten ontvangen, waardig hetgeen wij gedaan hebben. En wat hebben wij te hopen van een Rechter, Wiens ogen als vuurvlammen zijn? Want onze God is een verterend vuur!

Doet het u niet vrezen? Moet het ons dan niet doen vrezen?

Ik, ellendig mens; wie, wie zal mij verlossen? Wat is er al oneindig veel gewonnen, wanneer dit de vraag van ons hart is geworden. Nee, dan kunnen we niet verder leven met de vraag. Dan moet die vraag beantwoord, opgelost worden. Wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods? Zo vraagt de apostel? Maar hij blijft niet in de vraag steken. Hij mag verder gaan: "ik dank God, door onze Heere Jezus Christus! Paulus kende bevestigend de vraag: Wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods? Hij kende ook bevestigend het antwoord: Christus! Christus alleen! Christus volkomen!

Troost, troost Mijn volk, spreekt de Heere.

Troost, troost Mijn volk met Christus, de volkomen Zaligmaker.

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

We konden de afgelopen weken 7 nieuwe abonnees inboeken, waar we uiteraard erg blij mee zijn. Aan giften voor ons blad ontvingen we f 90,- en voor de school in Dundas f 200,- van de diakonie van de Chr. Geref. Kerk te Poederoijen. Voor dit alles weer hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Van de redactie

Artikelen

In deze aflevering van ons blad treft u het begin aan van de lezing door Ds. L.W. van der Meij op de ambtsdragersvergadering te Dordrecht-C. gehouden. Ds. D. Slagboom vervolgt zijn serie over de Nederlandse Geloofsbelijdenis. U treft een verslag aan van de afscheidsdienst van drs. A. Baars van Middelharnis en een artikelje over kinderen met een verstandelijke handicap. We zeggen Ds. J.H. van

Dijk hartelijk dank voor de artikelen die we mochten plaatsen over de toeëigening des heils.

Overlijden prof. dr. B.J. Oosterhoff

We leven mee met de familie Oosterhoff daar hun vader en grootvader uit dit leven werd weggenomen. Jarenlang mocht prof. Oosterhoff onderwijs geven in de oud-testamentische vakken. Vele predikanten hebben

zijn colleges gevolgd. We hebben zelf veel van hem mogen leren. Ook in Apeldoorn gaat het ene geslacht en komt het andere geslacht. We denken hierbij aan hen die zeer binnenkort of binnen afzienbare tijd hun tijd en kracht mogen gaan geven aan de opleiding in Apeldoorn.

AvH.

Ons kind heeft een verstandelijke handicap (2)

De aard van de handicap

Zwakzinnigheid is een veel gebruikte Nederlandse aanduiding. Zwakzinnigheid betekent volgens het woordenboek van Van Dale zwak van zinnen, van verstand, achterlijk. Het boek waaraan wij veel informatie ontleen ook voor dit artikelje spreekt over verstandelijke handicap en over zwakzinnigheid. Op blz. 46 wordt gesteld dat de aanduiding zwakzinnigheid de voorkeur verdient boven de aanduiding verstandelijke handicap. Het is waar dat het verstandelijke tekort het meest opvalt, maar het is toch een te beperkte aanduiding wanneer we letten op alle andere tekorten en stoornissen die kunnen optreden. Zwakzinnigheid betekent dat er een aangeboren of opgedane stoornis is van verstandelijke functies en de mogelijkheid om die functies te ontwikkelen. Misschien wist u het niet, maar één op de tien Nederlanders heeft een handicap en één op de honderdvijftig Nederlanders heeft een verstandelijke handicap. Daarvan heeft 80% een lichte verstandelijke handicap en 20% een ernstige verstandelijke handicap. Een verstandelijke handicap gaat vaak gepaard met andere tekorten en stoornissen. Binnen de zorgcentra voor mensen met een verstandelijke handicap lijdt ongeveer 40% van de bewoners aan autisme (in zichzelf gekeerd gedrag). Zwakzinnigheid gaat bijna altijd gepaard met een sterk vertraagde ontwikkeling van de motoriek. Het kind gaat veel later kruipen, staan en lopen dan andere kinderen. Spasticiteit is het grootste probleem bij mensen met een verstandelijke handicap. Hieruit kunnen allerlei lichamelijke problemen ontstaan. Spieren kunnen tekort worden om armen en benen nog te kunnen strekken. De heupkop kan uit de kom raken. Het slikken kan

moeilijk zijn. Bij 30% van de mensen met een verstandelijke handicap komen epileptische aanvallen voor. Epilepsie is een storing in de elektrische hersenstroompjes waardoor onwillekeurige of tegenstrijdige bewegingen ontstaan. Mensen met een verstandelijke handicap hebben soms beperkingen in de vermogens van gezicht en gehoor. Een verstandelijke handicap kan ook gedragsstoornissen met zich meebrengen. Men kan zichzelf benadelen of de omgeving benadelen wat zich kan uiten in slaan, krabben of bijten.

Oorzaken van zwakzinnigheid

Vroeger werd er veel minder of geen onderzoek gedaan naar de oorzaken van de zwakzinnigheid. Ook in onze tijd, al zijn de mogelijkheden tot onderzoek veel groter geworden, blijft bij één derde van de mensen met een verstandelijke handicap onduidelijk wat de oorzaak is. Vier oorzaken van zwakzinnigheid worden aangegeven: Afwijkingen in de erfelijke eigenschappen, stoornissen tijdens de zwangerschap, problemen en beschadigingen rond de geboorte, beschadigingen na de geboorte. Wat zwangerschap betreft wordt de volgende goede raad gegeven: voldoende rust nemen, voorzichtig met genotsmiddelen (alcohol) en medicijnen. Een onverantwoord levenspatroon kan tot handicaps leiden. Stoornissen tijdens de zwangerschap hangen samen met ziekten van de moeder zoals schildklierafwijkingen, suikerziekte, epilepsie en zwangerschapsvergiftiging waardoor zwakzinnigheid kan optreden bij het kind. Ook kan er sprake zijn van stoornissen in de zwangerschap door oorzaken van buitenaf: straling, genot- en geneesmiddelen, rode hond (kan leiden tot doofheid en blindheid), infectieziek-

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

ten die het gezichtsvermogen aantasten of kans op een waterhoofd geven. Er kan ook sprake zijn van problemen en beschadigingen rond de geboorte. Een kindje dat te vroeg geboren wordt heeft kans op een hersenbeschadiging. Rond de geboorte valt te denken aan zuurstofgebrek, hersenbloeding, suikertekort en ernstige geelzucht. We hebben ook te denken aan beschadigingen na de geboorte: schedelletsel (val van de commode, verkeersongeluk of mishandeling), medicijngebruik (medicijnen die de moeder gebruikt en die in de voeding terechtkomen), giftige stoffen en infecties. Met name valt te denken aan hersenvliesontsteking. Ook epileptische aanvallen kunnen hersenschade veroorzaken bij de zuigeling. Ook door uitdroging kan hersenbeschadiging optreden.

De rol van de erfelijkheid

Mensen staan in een erfelijke relatie met het voorgeslacht en de nakomelingen. In de moderne samenleving dreigt de gedachte al sterker te worden dat lijden het leven onmenselijk maakt. Men streeft naar de perfecte mens. Handicaps dienen vermeden te worden. Waar men er niet alles aan doet handicaps te vermijden worden verwijten geuit. Nadert het moment dat onze samenleving nee zegt tegen mensen met een verstandelijke handicap? (blz. 58). Kosten zij teveel geld en moeite? Er wordt al meer gediscussieerd over grenzen van zorg en hulpverlening aan kinderen met een verstandelijke handicap. Terecht lezen wij op blz. 72 dat kinderen met een handicap het recht hebben op dezelfde behandeling en benadering als mensen zonder die handicap. Ongeveer 5% van alle pasgeborenen komt met een aangeboren afwijking ter wereld. Dat zijn er in Nederland per jaar ongeveer 10.000. Bij ongeveer 35% is sprake van een erfelijke oorzaak, een afwijking die van geslacht op geslacht wordt overgedragen. Mongolisme is een bekend voorbeeld. Ook valt te denken aan de ziekte van Huntington, aan taaislijmziekte en spijsverteringsziekte (kan opgespoord worden via de zogenaamde hieplprik). Ook bloederziekte valt hieronder. In alle gevallen is er iets mis met de bouwsteen van de erfelijkheid. Onderzoek voor de geboorte is mogelijk. Echografie is de bekendste methode. Een echo kan heel veel van het nog ongebooren kind zichtbaar maken. Daarnaast is er sprake van een vruchtwaterpunctie en vlokken-test. Hier zijn bepaalde risico's aan

verbonden. In onze maatschappij zijn er ouderparen die van het begin af aan het risico op een gehandicapt kind weggenomen willen hebben. Men spreekt dan van pre-embryonale diagnose. Dit is onderzoek van het embryo tijdens de eerste veertien dagen na de conceptie. Bij geconstateerde afwijkingen wordt het leven gedood, zijn er geen afwijkingen dan plaatst men het zogenaamde pre-embryo weer terug in de baarmoeder.

Beoordeling

Hoe dient onze houding te zijn ten aanzien van de vele onderzoeksmethoden die in onze tijd mogelijk zijn? Is onderzoek voor de geboorte wel geoorloofd? Onderzoek voor de geboorte moet het leven en het welzijn van moeder en kind bevorderen. Het moet de goede ontwikkeling en voorspoedige geboorte van het kindje beogen. Maar deze acceptabele toepassingen zijn in de medische wereld slechts bijzaak. De eerlijkheid gebiedt om dat neer te schrijven. Vaak eindigt onderzoek voor de geboorte in abortus. Duidelijk dient gesteld te worden dat het menselijk leven op zichzelf waardevol is ook al is de gezondheid ernstig aangetast en zijn er weinig of

geen verstandelijke vermogens. Het spreken over een pre-embryonale fase is misleidend en gevaarlijk en vindt geen enkele grond in de Bijbel. Denk maar aan Psalm 139:13-16. Elk mens-kind heeft in elke levensfase - in welke kwaliteit ook - recht op bescherming. God heeft de mens naar Zijn beeld geschapen. Zouden wij dan mogen doden? Wanneer het gaat over geschonden leven dienen we te bedenken dat eigenlijk elk leven door de zonde is geschonden. Maar er is uitzicht. We lezen in Openbaring 21:4 en 5a "En God zal alle tranen van hun ogen afwissen; en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn; want de eerste dingen zijn weggegaan. En Die op den troon zat, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw."

De Heere geve oog voor Zijn leiding in het leven en schenke kracht naar kruis. Om deze dingen wil Hij geboden zijn. Het is een goede en geboden zaak voorbede te doen voor mensen die te maken hebben gekregen met verstandelijk gehandicapten, hetzij dat zij familie zijn, hetzij dat zij zich geroepen zien voor zwakzinnigen te zorgen.

Ds. A. van Heteren.

Nederlandse Geloofsbelijdenis (82)

Veroordeeld naar Gods recht

We naderen het einde van art. 37. We hopen er nog enkele malen aandacht aan te besteden. Dit slot kan genoemd worden: de toepassing op de belijdenis van het laatste oordeel. De lijnen worden getrokken naar de mensen, onderscheidend tussen de vromen en goddelozen. Het profetische Woord kom hier uit: Zeg de rechtvaardige dat het hem wel zal gaan, dat zij de vrucht hunner werken zullen eten; wee de goddeloze, het zal hem kwalijk gaan, want de vergelding zijner handen zal hem geschieden" (Jesaja 3:10 en 11). De geweldige tegenstelling tussen die God vrezen en die vijanden van God en Zijn volk zijn, komt hier onomwonden uit. We behoren bij één van beiden. Er is hier geen derde, geen tussengroep. Daarbij moeten we er vooral oog voor hebben, dat het in dit laatste gedeelte meer dan ooit gaat om de enige troost van de ware gelovigen. Niet maar alleen als beleden wordt, wat Gods kinderen in de dag van oordeel voor voordeel zullen hebben. Het gaat in héél dit gedeelte om de troost. Er is troost vanwege de volle heerlijkheid,

die de Rechter krijgt én de Kerk des Heeren.

Hier komt het duidelijk uit hoe de belijdenis van de laatste dingen uit moet komen in het leven van de Kerk. We voelen hier ongetwijfeld de spanning van de druk en vervolging in de dagen van de reformatie in de Nederlanden. Daardoor werd de ondergang van de vijanden ook gezien in het licht van het récht: het recht des Heeren, het recht van de grote Koning.

Als we eerlijk zijn moeten we bekennen, dat we daar vandaag ver af staan. Soms wordt het zelfs vreemd gevonden, om niet te zeggen: afwijkend...! Tegelijk moeten we ook eerlijk zeggen, dat dit element niet al te gemakkelijk van de lippen moet komen zonder druk en vervolging. Maar tóch: dit is er niet alleen voor bijzondere tijden. Het gaat hier om de vijanden van God van Zijn Zóón, van Zijn Wóórd in de eerste plaats. Zoals ook de Heidelbergse Catechismus de volgorde heeft: "Al Zijne en mijne vijanden" en niet andersom! (Zondag 19 vr. en antw. 52).

Dit belijden, dat zo sterk voortkomt uit

de benauwde omstandigheden zet alle dingen niet precies op een rijtje. We proberen het toch een beetje te doen, als we in drie artikelen iets hopen te zeggen over: het laatste oordeel en de vijanden, de heerlijkheid van de uitverkorenen en de enige verwachting. U zult het eerste zeker ontdekken als we hier de belijdenis vermelden: "En daarom is de gedachtenis van dit oordeel met recht schrikkelijk en vervaarlijk voor de bozen en goddelozen, en zeer wenselijk en troostelijk voor de vromen en uitverkorenen; dewijl alsdan hun volle verlossing zal volbracht worden en zij aldaar zullen ontvangen de vruchten des arbeids en der moeite, die zij gedragen hebben; hun onnozelheid zal door allen bekend worden en zij zullen de schrikkelijke wrake zien die God tegen de goddelozen doen zal, die hen getiranniseerd, verdrukt en gekweld zullen hebben in deze wereld; dewelke overwonnen zullen worden door het getuigenis van de eigen consciëntiën en zullen onsterfelijk worden, doch in zulke voege, dat het zal zijn om gepijnigd te worden in het eeuwige vuur, het welk de duivel en zijn engelen bereid is", Mattheüs 25:41.

De gedachtenis schrikkelijk

Hoe moet de laatste oordeelsdag spreken tot de mensenkinderen? Het wordt hier zo verwoord: De gedachtenis van dit oordeel". Dat wil uiteraard niet zeggen dat ieder daar in alle omstandigheden aan denkt. De goddeloze denkt liefst helemaal niet aan de dag van de afrekening. Men stelt die dag zo ver mogelijk en gaat nog driester op de weg der zonde. Toch kan de vrees voor het oordeel ineens het hart benauwen. Eénmaal wordt dat zeker werkelijkheid, als we God ontmoeten moeten. Onze belijdenis gaat niet uit van de wat de mens ervan denkt, maar van wat het Woord Gods spreekt. Die dag van het oordeel is geloofsstuk, wordt als werkelijkheid beleeden. Daarop moet ons denken gericht zijn. En vanwege de rechtvaardige openbaring van Gods toorn over de zonde en ongerechtigheid is die "schrikkelijk en vervaarlijk" voor allen die buiten God leven.

Gods wraak

In dit gedeelte moeten we niet voorbij lezen aan wat er staat over de wraak Gods over de goddelozen vanwege hun verdrukking van Gods kinderen. Gods wraak wordt duidelijk geopenbaard in Gods Woord. Het is geen

gevoelsmatig reageren, zoals bij een mens om zichzelf vergelding te verschaffen. Het is de vergelding van God, die rechtvaardig de zonde straft, als een zondaar Zijn wetten heeft overtreden. God handelt daarin naar Zijn Woord. Hij neemt het daarin op voor de eer van Zijn Naam, ook voor Zijn volk in de verdrukkingen, die zij om Zijnentwil en om het Evangelie moeten ondergaan. Door Zijn wraak baant Hij de weg naar de volle verlossing van de Zijnen.

Laten we niet denken, zoals velen helaas, dat de wraak des Heeren alleen een zaak is van de Oud-Testamentische bedeling en niet voor de Nieuw-Testamentische. In de prediking moet dit element des te meer klem hebben in de bedeling na het volbrachte werk van Christus.

We lezen van de wraak des Heeren bijv. in het boek Openbaring: "En zij riepen met grote stem, zeggende: hoe lang, o heilige en waarachtige Heerser! oordeelt en wrekt Gij ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen?"

We kunnen hier vooral wijzen op 2 Thessalonicenzen 1:6: "...alzo het recht is bij God verdrukking te vergelden degenen, die u verdrukken..." De ware gelovigen mogen in hun verdrukkingen uitzien naar die vergelding. Dan gaat het niet om de bevrediging van hun persoonlijke gevoelens tegen de vijanden, maar om de doorbraak van Gods eer en de volle verlossing. Die tekst heeft in de tijd, dat onze belijdenis is opgesteld, een grote betekenis gehad voor de vervolgte Kerk. Zou het ook niet zijn temidden van alle verdrukkingen, die de gelovigen in deze wereld ondergaan? We kunnen hier terecht bij Calvijn als hij schrijft in zijn commentaar op dit gedeelte: "Het is voorwaar een uitnemende plaats; want zij leert hoe wij onze harten zullen opheffen van alle veranderingen dezer wereld, zo wanneer wij enige tegenspoed lijden, te weten, dat ons het rechtvaardig oordeel Gods in gedachtenis kome, hetwelk ons uit deze wereld zal wegnemen".

Let er eens op: het rechtvaardig oordeel Gods! Dat wordt hier bij Calvijn voorgesteld als een troostvolle zaak voor Gods kinderen, terwijl het zo'n verschrikkelijke zaak is voor de goddelozen.

Onsterfelijk worden...

Er is een eeuwige straf voor alle bozen en goddelozen. Met grote soberheid en tegelijk met grote ernst spreekt onze

belijdenis ervan in dit artikel. Het eeuwige strafgericht wordt er zonder meer - en zeker- in beleeden.

We eten, dat in de moderne theologie op allerlei manier op die eeuwige straf wordt bedongen. Het is voor de mens van deze tijd niet te verteren, dat er een hel zou bestaan. Hij zet of een vraagteken achter het bestaan ervan of verdedigt dat die hel eenmaal leeg zal worden.

De eeuwige straf zou in strijd zijn met de liefde Gods. De triumph van Gods genade in het volbrachte werk van Christus zou zo'n grote kracht hebben voor heel de wereld, dat verloren gaan een onmogelijke mogelijkheid is. Het zou ook ondenkbaar zijn dat de eeuwige zaligheid van Gods kinderen verstoord zou worden door de gedachte van medelijden met degenen, die in de rampzaligheid zijn.

We noemen hier maar enkele zgn. argumenten, die er vandaag zijn. Er zijn er meer te noemen. Er zou veel over te zeggen zijn. We blijven maar bij het eerste: het eeuwige oordeel in strijd met de liefde Gods. Laten we daarbij bedenken dat wij een bepaalde voorstelling van de liefde Gods hebben, die we in Gods Woord niet vinden. Zijn liefde is zoveel anders dan onze lievigheid. Zijn liefde is niet in strijd met Zijn rechtvaardigheid (zie Zondag 4 vr. en antw. 11). En vooral: Zijn liefde gaf het hoogste, wat God had: Zijn eniggeboren Zoon; zal dan God niet straffen, die dat geschenk van Zijn liefde zo vreselijk versmaden?

We kunnen er hier ook op wijzen dat Hij in Wie God Zijn liefde het meest geopenbaard heeft, Zelf met zo grote ernst gesproken heeft van de eeuwige straf. We lezen hier in art. 37 de tekst, die uit Zijn mond is opgetekend, Mattheüs 25:41: "Dan zal Hij zeggen ook tot degenen, die ter linkerhand zijn: Gaat weg van Mij, gij vervloekten in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is." En aan het eind van ditzelfde hoofdstuk staat het ook weer zonder meer: "en dezen zullen gaan in de eeuwige pijn, maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven".

Daartegenover kan niet gesteld worden de mening, dat we in de Heilige Schrift te maken hebben met verschillende reeksen teksten. De éne reeks zou spreken van een eeuwige gericht, zoals bij Mattheüs. De andere reeks zou spreken van een algemeen behoud zoals in de NT-ische brieven. We moeten dan beide reeksen recht doen. Er is een voorlaatste waarheid en een laatste

waarheid! Nu zou dit betekenen, dat er wel een hel is maar dat die hel niet voor ieder eeuwig duurt. De hel kan zo een loutering zijn (Berkhof). We moeten hier zeggen: zo wordt Gods Woord in wezen niet serieus genomen! Wie maakt het uit, wat de voorlaatste of de laatste waarheid is? Voor ons kan en mag het toch niet anders zijn dan dat héél Gods Woord de waarheid is. Zulke voorstellingen zijn zo verbonden aan het niet-geloven in Gods Woord als de onfeilbare waarheid. Ook zijn ze uiting van een geloof in de mens als Gods partner, waarbij God het aan ZichZelf verplicht zou zijn - hoe dan ook - om die mens te behouden.

Het is ook nodig, dat we hier even letten op het woord "onsterfelijk". Het mag duidelijk zijn dat het hier niet gaat om de "onsterfelijkheid" der ziel. Dan zou er immers geen sprake zijn van onsterfelijk "worden". 't Gaat hier om de onsterfelijkheid, die in de opstanding der doden bij het laatste oordeel werkelijkheid wordt. Die opstanding is voor de goddelozen geen vrucht van Christus Opstanding, zoals voor Gods kinderen. Die opstanding is er door het rechtvaardig oordeel Gods. Door Gods vonnis zullen ook de lichamen der goddelozen vereend worden met hun

zielen. Zij zullen ontwaken uit het stof der aarde maar dan "tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing".

Vijandschap tegen het Evangelie

In dit artikel over het laatste gedeelte gaat het over de vreselijke toekomst van de bozen en goddelozen. Wat is het een groot voorrecht in de tijd der genade onder het Evangelie te zijn en tegelijk een grote verantwoordelijkheid. Hier wordt gesproken, heel duidelijk, van de vijanden Gods en van de Zijnen. Die zitten ook in de kerk. Daar zijn ze 666 vijanden van het Evangelie van genade. In dat Evangelie predikt God, dat er in Christus genade is voor vijanden en goddelozen. De prediking van het eeuwige oordeel is toch in Gods Woord verbonden aan de prediking van die boodschap. Wat moeten we ons haasten om ons levenswil om bij de Heere behoud voor ons leven te zoeken. Dan leren wij persoonlijk onze boosheid verstaan en ons goddeloos bestaan voor God bewenen. Dan is het recht dat ik verloren ben, maar wordt de gerechtigheid van Christus het enige anker des behouds. Zo alléén is dit onderwijs door Gods Geest vruchtbaar.

Ds. D. Slagboom.

Overgave aan de wil des Heeren is geen doffe berusting. Overgave aan de wil des Heeren gaat niet buiten de vreze Gods, buiten het waarachtige geloof om.

We mogen de gemeente aan God toevertrouwen, zoals ook Paulus dat mocht doen. Paulus had in Efeze een gemeente mogen stichten. Harten werden gebroken, bekering werd gewerkt, het ware geloof werd geschonken. Drie jaren heeft de apostel er mogen arbeiden. Er mochten mensen bekeerd worden en gebouwd worden. Ook waren er droevige zaken: Vijandschap, verzet, afval en de kracht van de zonde lieten zich gelden. De Heere had die gemeente aan Paulus gegeven, nu mag hij die gemeente teruggeven. "Ik beveel u aan God". Als een kostbaar bezit wordt die gemeente aan de Heere toevertrouwd, wat er dan ook gebeure. Zijn de handen van Paulus brandschoon? Is hij rein van allen? Is dat niet te groot?

Paulus was niet volmaakt. Zelf zijn we ook verre van volmaakt. In alle gebrek mocht er gearbeid worden. Vergeef wat niet goed was. De apostel Paulus was geroepen tot de arbeid in Efeze. Hij had kracht en hulp van Boven gekregen. In vers 26 lezen wij "Daarom betuig ik ulieden op dezen huidigen dag, dat ik rein ben van het bloed van u allen." Paulus heeft niets achtergehouden van wat nuttig was. Er mag een ootmoedig erkennen zijn van wat de Heere gaf. Aan de ene zijde is er verzoening nodig over het werk dat hij gedaan heeft, aan de andere kant is hij toch vrij van hun bloed. Nu doet Paulus in onze tekst een stap terug. Het gaat niet om hem, maar het gaat om God en het woord van Zijn genade. Het gaat niet allereerst om de dienstknecht. In de Bijbel zien we steeds dat mensen zichzelf mogen wegcijferen.

Het gaat om de Koning. We denken aan een uitspraak van Owen: Ik verlaat het schip van de kerk in een storm, maar de grote Stuurman is aan boord, dan heeft het verlies van een arme roeier weinig betekenis. God zal niet begeven noch verlaten. De gemeente te Efeze was nog zo jong. Dat maakte het afscheid toch niet gemakkelijk? Er worden soms heel gemakkelijk woorden gesproken bij een afscheid. Van het afscheid zal men te Efeze niet minder worden. We denken aan deze woorden: "Die machtig is u op te bouwen". "Die" is God. Het is ook mogelijk hier "dat" te lezen, wat dan het Woord van God is. Dit is geen tegen-

Afscheid drs. A. Baars van Middelharnis

Afscheid doet denken aan langgerekte horizontale lijnen. Vroeger zijn veel mensen geëmigreerd per schip. Het schip werd uitgezwaaid en nagestaard. Er werd dan wel gezegd: "Die zien we nooit weer." Afscheid nemen stemt tot weemoed. Het teksthoofdstuk spreekt van Paulus die in zijn leven vaak afscheid heeft genomen. In een uur van afscheid zijn er niet alleen horizontale lijnen, er is ook een lijn naar Boven, naar God. Paulus wijst er in de tekst op dat de Heere blijft.

PAULUS' AFSCHEID VAN DE KERK VAN EFEZE

1. Hij vertrouwt haar toe aan de genade van God en Zijn Woord.
2. Hij verzekert haar van de kracht van God en van Zijn Woord.

De tekst is onderdeel van de afscheidsrede gericht tot de ouderlingen te Efeze. Paulus wil voor pinksteren in Jeruzalem zijn. Daarom kan hij niet naar Efeze gaan. De ouderlingen van Efeze worden ontboden te Milete. Daar spreekt Paulus hen toe. Wat hij

zegt over de toekomst is niet opwekkend. Paulus gaat voorgoed weg. Moeite zal de gemeente en ook Paulus zelf wedervaren. We lezen in Handelingen 20:23 "Dan dat de Heilige Geest van stad tot stad betuigt, zeggende dat mij banden en verdrukkingen aanstaande zijn." Klaagt Paulus? Was hij liever gebleven? Wil hij zijn verblijf wat rekken? Niets van dat alles. De weg die hij gaat is Gods weg. Paulus vertrouwt de gemeente aan God toe. Hij is het geheel met de Heere eens en verzet zich niet. Het mag leven: Uw wil geschiede. Dat hebben we vanavond ook nodig. Wel moeten we oppassen voor het snel plaatsen van is-gelijk tekens.

De gemeente van Efeze is immers niet de gemeente van Middelharnis. De dreigende woorden van toen tekenen niet de werkelijkheid van nu. Wel dient er overgave te zijn aan de wil des Heeren. Na ruim zeven jaar is het moment van afscheid nemen aangebroken. Er zijn banden onder en door het Woord gekomen. We zullen voorlopig 's zondags hier nog voorgaan.

strijdigheid. God bouwt immers door middel van het Woord. Het woord "machtig" doet denken aan dynamiet, aan kracht. Het woord "opbouwen" is een heel breed woord. Het ziet op het leggen van het fundament en het bouwen op het fundament. Paulus had het fundament mogen leggen. Dat fundament is Jezus Christus. God fundeerde mensen op het fundament, op Jezus Christus, Die de centrale inhoud van het Woord is. De gelovigen in Efeze mochten opgebouwd worden. Dat Woord Gods heb ik hier zeven jaar mogen prediken. In zo'n 65 jaren zijn hier in Middelharnis 10 predikanten geweest. Zijn wij al gefundeerd? Waar liggen de fundamenten van ons leven? Zijn we al van de eigen fundamenten losgestoten? Zijn we gefundeerd op de Steenrots? Wanneer we nog voor eigen rekening liggen staan we op een wrak fundament, dat vergeleken kan worden met een vermolmd zolder van een oude hooischuur (Jonathan Edwards). Deed de prediking weinig of niets?

Het Evangelie mocht in zijn ruimte en diepte gebracht worden. Schatten van genade werden aangeboden. Het mocht klinken: Wij bidden u van Christus' wege laat u met God verzoenen. Er is zoveel ruimte bij de Heere. Er is zoveel kracht bij Hem. God wil het doen. Paulus bleef goed spreken van de Heere en het fundament, ondanks alles. "Opbouwen" wil ook zeggen na de bekering verder leiden. Bouwen in geloof, hoop en liefde. Dat gebeurde in Efeze en ook hier. God heeft gesproken door Zijn Woord en in Avondmaalsdiensten. Het gaat om de kracht van Woord en Geest, niet om een dominee. De Heere bewaart de gemeente. Paulus mag die gemeente aan de Heere toevertrouwen. Zij is als een waardevol voorwerp, waar niets mee mag gebeuren. De gemeente is in de werkende en werkzame Hand van God. Er zullen stormen komen te Efeze, maar de Heere is machtig. Het Woord zal blijven, al gaat Paulus weg. Hebt u zorgen over kinderen of kleinkinderen? Zijn er die in hun hart afscheid genomen hebben van de Heere en Zijn dienst? Zaten zij tien jaar geleden nog naast u in de kerk? Denk niet gering van de macht van God. De Heere is niet alleen machtig op te bouwen, maar ook machtig "u een erfdeel te geven onder al de geheiligden." In brede zin betekent dit ongeveer hetzelfde als opbouwen, een plaats krijgen onder hen die God vrezen. Hier op aarde is dit ten dele, de

volle erfenis wacht.

Het woord "erfdeel" wijst sterk heen naar de toekomst, een erfdeel in de eeuwigheid. Het woord "geheiligden" is een afgesloten woord. Ten tijde van de Reformatie was er een zekere beduchtheid voor dit woord. Het moet gezegd worden dat de Heere hier op aarde een geheiligde Kerk heeft. De puriteinen spraken van visible saints. Dat wil zeggen: geheiligd door genade, leven naar de wet Gods, Psalm 119 als levenslied mogen hebben. Niet dat zij er zelf mee adverteren. Het is een eenvoudig en ootmoedig leven. Deze geheiligden ontmoeten veel onbegrip. Toch is een plaats onder deze geheiligden een beste plaats. Vraag om genade en bevestiging in geloof, hoop en liefde.

Die Kerk wordt zalig die afgestoten is van het fundament waar mensen van nature op staan en van het eigengerichtte fundament. Alle afscheid wijst heen naar het laatste afscheid. Paulus weet dat zijn werk in Efeze niet vergeefs is geweest. Er zal in de eeuwigheid een ontmoeten zijn met mensenkinderen uit Efeze. We mogen weten dat de Heere zal toebrengen uit alle geslachten, talen, natiën en tongen. Hij zal Zijn gemeente vergaderen uit predikanten, ouderlingen, diakenen, jongens en meisjes, mannen en vrouwen. Mag u, mag jij erbij zijn? Neem die vraag mee. Gods grote toekomst wenkt. Wat is het erg veel gehoord te hebben en verloren te gaan. Zoek deze God, zoek het bij Zijn Woord. Verwacht het van het Woord van Zijn genade. Er zullen er komen uit Middelharnis en Sommelsdijk. Die zullen komen zullen alleen roemen in de Heere. De preek werd beëindigd met een Engels gedicht, gevolgd door een Nederlandse vertaling:

*Als ik voor Uw heil'ge troon
sta in 't bruiskleed van Uw Zoon;
als ik U volmaakt mag zien,
zondeloos mijn liefde biën,
dan eerst dank ik en erken,
wat ik U verschuldigd ben.*

Na de zegen volgden toespraken. Allereerst Ds. M.C. Tanis namens de Generale Synode. Hij zag de benoeming van drs. Baars als leiding van de Heere. Sinds 1969 kent hij Ds. Baars al. De bekende uitspraak van Calvijn werd aangehaald: Ik mag verteren als ik maar nuttig ben, als ik maar van dienst mag zijn. De dienst werd ontvangen in Urk. In de dienst mag verder gegaan worden. De wens werd uitgesproken dat drs. Baars al meer leerling

zou mogen worden om zo ook al meer te mogen en te kunnen onderwijzen. We gunnen u en anderen veel Timotheïssen.

Ds. J. Oosterbroek sprak namens het curatorium. Hij zag in de benoeming van drs. Baars de trouw des Heeren aan de kerken, hoewel die kerken dat onwaardig zijn. Uw arbeid betekent een moeilijke taak en een offer. Het curatorium hoopt u bij te staan. De Heere geve bekwaamheid en genade. Hij geve de praktijk der godzaligheid aan onze universiteit.

Namens het college van hoogleraren sprak prof. W.H. Velema. De huidige hoogleraren kennen de moeite van het afscheid nemen. Aan de universiteit werkzaam zijn betekent een eenzame post bekleden. U hebt de hartelijke begeerte om dienstbaar te zijn. Zie vooruit. Wij wachten op u als universitair hoofddocent, als hoogleraar. De dichter van psalm 138 mag terugzien naar de God van het verleden en bidden: Laat niet varen de werken uwer handen. Met Gods hulp en kracht zal het gaan.

Ds. M. v.d. Sluys sprak namens de classis Rotterdam. Hij trok een lijn naar Calvijn in Geneve. Calvijn sprak in deze geest: Zendt ons hout en wij zullen er pijlen van maken. Besloten werd met het aanhalen van 1 Thessalonicenzen 3:12 en 13 "En de Heere vermeerde u en make u overvloedig in de liefde jegens elkander en jegens allen, gelijk wij ook zijn jegens u; Opdat Hij uw harten versterke, om onberispelijk te zijn in heiligmaking voor onzen God en Vader, in de toekomst van onze Heere Jezus Christus, met al Zijn heiligen."

Oud. Villerius sprak namens kerkeraad en gemeente. Wat wij vreesden is geschied. Hij haalde een uitspraak aan van wijlen Ds. Doornenbal dat een mens moet gaan waar zijn hart hem trekt en roept. We hebben zeven goede jaren gehad. Er was goede samenwerking in de kerkeraad. U bracht een eenvoudige, Schriftuurlijke, bevindelijke prediking zonder menselijke fantasie. Wij wensen u open vensters en een passende woonomgeving toe. U mag gaan doceren en naar we hopen spoedig promoveren.

Drs. Baars zei de sprekers hartelijk dank voor hun goede woorden en welgemeende wensen. De Heere vervulde uw goede wensen. Ik heb de arbeid met liefde en gebreken gedaan. Dat het u wel, dat het u eeuwig wel mag gaan. De classis verlaat ik niet zonder zorg.

Dat het Woord verbindt.
Tot de eerste drie sprekers werd de hoop uitgesproken op een goede plaats in Apeldoorn. De Heere leidt mijn weg, Hij zal het maken. Allen werd dank gezegd voor hun aanwezigheid.

Er was gebed, er zij gebed voor de universiteit en de kerken opdat het ons allen wel zal gaan. De Heere doe wonderen in de gemeente en aan de universiteit.

Ds. A. van Heteren.

Zonde- en Christuskennis in het pastoraat (1)

Lezing ambtsdragersbijeenkomst Dordrecht 1995

Als wij op huisbezoek gaan, zijn we benieuwd of de prediking vrucht gedragen heeft. Wij informeren naar gezondheid, gezinsleven, werkomsstandigheden en kerkelijke betrokkenheid.

Maar willen ook weten of onze leden enige zonde- of Christuskennis hebben.

Kritisch

Die Christuskennis is onder ons nogal omstreden. Als de Naam van Jezus of Christus valt, spitsen wij de oren. Wij zijn geducht voor een oppervlakkig, rationeel Jezus-geloof. Wij vragen ons af: heeft deze persoon het ook beleefd wat Paulus zegt in Galaten 1:15,16 dat het Gode behaagd had Zijn Zoon in hem te openbaren?

Op dit punt zijn wij kritisch.

Dat is niet erg. Het is zelfs noodzakelijk hierin heel voorzichtig te zijn. Immers, die de Zoon heeft, heeft het Leven, die de Zoon van God niet heeft, heeft het Leven niet.

De ambtelijke praktijk maakt het nodig om te separeren, dus onderscheiden tussen echt en onecht.

De Heere Jezus ging ons hierin voor met Zijn gelijkenis van de zaaier in Mattheüs 13. Er zijn mensen die het Woord terstond met blijdschap vernemen, maar geen wortel hebben in zichzelf. Als de hitte van de verdrukking komt, worden zij terstond geërgerd en vallen af.

Zelfkritiek

Gezonde, bijbelse kritiek hoort bij het pastoraat.

Tegelijkertijd moeten wij ons als ambtsdrager afvragen: ben ik ook zo kritisch ten opzichte van mijzelf?

Een ambtsdrager die persoonlijk met vragen omtrent zonde- en Christuskennis worstelt is niet hooggevoelend maar vreest. Het komt nogal eens voor dat een ambtsdrager heel gewichtig over deze tere zaken zit te spreken, terwijl hij zelf de beleving ervan mist.

Dan moeten we maar denken aan de woorden van de apostel Petrus: "Weest met de ootmoedigheid bekleed, want God weerstaat de hoovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade".

Wij zullen als ouderling, diaken of predikant ook echter en eerlijker overkomen, als men bij ons de beleving bespeurt. Dan gaat er liefde van ons uit. Dan oefenen wij geen macht uit over onze leden door middel van bevindelijke waarheden, maar dan gaan we met ze meelevend.

Christuskennis zonder beleving van zonde, schuld en genade maakt hard, koud en trots.

Dan gaan we "onze" Christuskennis uitstallen. Zonder verbroken hart. Dan doen we net als Hizkia, die de gezanten van Meródach Báladan "al de schatten van zijn huis" liet zien (Jesaja 39).

Trouwens als wij deze gezindheid tegenkomen op huisbezoek, dan zijn we ook genoodzaakt onze leden op het gevaar daarvan te wijzen. God wordt niet verheerlijkt in een Christus- en zondekennis waarin het zelfbehagen er zo dik boven op ligt.

Niemand wordt er door gesticht. De HEERE heeft Zijn volk niet geformeerd om hun eigen lof, maar om Zijn lof te vertellen.

Het gaat dus om de ere Gods. Dat is een heel tere aangelegenheid. De HEERE zal Zijn eer niet aan een ander geven.

Onderscheiden

Als wij over Christuskennis spreken, moeten wij dat onderscheiderlijk doen.

Wij spreken dikwijls over: de HEERE. Maar wie wordt daarmee bedoeld? De Vader? De Zoon? Of de Heilige Geest? Het is de Schrift en dus Heilige Geest eigen de kennis van God onderscheidenlijk te leren. Wij zullen de drie Personen niet mogen scheiden, want hoewel drie, zijn ze tezamen de enige

Waarachtige God. Maar wij moeten die Personen wel onderscheiden. De kennis van Christus, de Zoon, is te onderscheiden van de kennis van de Vader én van de kennis van de Heilige Geest. Ik ben er ook benieuwd naar in hoeverre in onze persoonlijke beleving, de kennis van de Heilige Geest als een "aparte" noodzakelijke kennis moet worden opgevat. En hoe staan we tegenover het "verzoend worden met een Drieënige God?" Is de kennis van Christus einddoel of moet het van de Zoon op de Vader gaan?

Ik heb nog een reden om aan te zetten tot bijbelse bezinning op de onderscheidenlijke kennis van Christus, omdat de ervaring leert dat hieromtrent veel verwarring en onzekerheid heerst. Ik kan mij niet onttrekken aan de vrees dat ten gevolge van de onduidelijkheid omtrent zonde- en Christuskennis, er verwijdering kan ontstaan, soms tussen Gods liefste kinderen en zelfs kerkverbanden. In plaats van wederzijdse hoogachting komt minachting, die gemakkelijk leidt tot woordenstrijd en niet tot opbouw in het geloof en de liefde. Waarom zouden we niet liever proberen samen in het Woord de Weg te vinden?

Bezinning op het Woord zal daarom voor ons, die leiding hebben te geven, meer dan ooit noodzakelijk zijn. Geestelijke verwarring, die we zowel onder ambtsdragers als "gewone" gemeenteleden aantreffen, kan alleen worden opgelost door een eerbiedig luisteren naar het woord, waarin de voetstappen der schapen getekend worden. Zonder naar volledigheid te willen streven, trokken we maar enige hoofdlijnen. Wie de schoen past, trekke hem aan.

Ds. L.W. van der Meij.

Theologie studeren in Apeldoorn?

Info-middag 1996

In Apeldoorn is een theologische universiteit gevestigd, die sedert jaren de opleiding is zowel voor aanstaande christelijke gereformeerde predikanten als voor vele andere jongeren die theologie willen studeren met de gereformeerde belijdenisgeschriften als uitgangspunt.

In het brede geheel van de theologische opleidingen in Nederland neemt Apeldoorn een duidelijke, eigen plaats in. Graag nodigen wij allen die toekomstplannen in de richting van de

theologie hebben uit om de info-mid-dag aan onze Theologische Universiteit in Apeldoorn te bezoeken. Men kan zich dan precies op de hoogte stellen van het principiële uitgangspunt van deze opleiding, het studieprogramma, de rechten en plichten, de beroepsperspectieven van de studie, de studentenactiviteiten, de mogelijkheden van kamerhuur, etc. Alle mogelijk en onmogelijke vragen kunnen worden gesteld.

De info-middag staat gepland op D.V. vrijdag 26 januari 1996, aanvang 14.30 uur. Zowel de hoogleraren als de docent van de vooropleiding (Grieks en Latijn) zullen dan aanwezig zijn. Ook hoopt prof. dr. W. van 't Spijker een mini-college te geven, om een "blik in de keuken" te geven. Laten belangstellenden zich van tevoren melden, schriftelijk of telefonisch. Het adres van de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Nederland is: Wilhelminapark 4, 7316 BT Apeldoorn, tel. 055-5213156.

Namens het college van hoogleraren,
Prof. dr. J.W. Maris, rector h.t.

Themadag Urk

Zo de Heere wil en wij leven houden wij zaterdag 17 februari weer een Themadag in de Chr. Geref. Kerk "De Schuilplaats" te Urk. Deze dag wordt georganiseerd door de jeugdverenigingen van de "Eben-Haëzer" en de "Maranatha" kerk.

Het thema van deze dag is: **Bidt en u zal gegeven worden....."**

1. *Vertrouwend bidden*

Lukas 11:11-13

2. *Volhardend bidden*

Lukas 11:5-8, Lukas 18:1-8

3. *Volmaakt bidden*

Lukas 11:1-4

De deelthema's zullen behandeld worden door resp. Ds. K. Visser (Werken-dam), Ds. M. Kater (Zeist) en Ds. J. Brons (Urk, Maranatha).

's Middags zal er een forum gehouden worden, waarvoor schriftelijke vragen ingediend kunnen worden.

De morgensamenkomst begint om 10.30 uur. De middagsamenkomst begint om 14.00 uur. In het jeugdgebouw naast de kerk is gelegenheid om koffie e.d. te drinken of een hartige hap te eten. Tevens kan daar het mee-gebrachte lunchpakket genuttigd worden.

GOMARUSSCHOOL

voor MAVO, HAVO EN ATHENEUM

Grote Haarsekade 121, Gorinchem Tel. 0183-623899

Fax 0183-621022

Postadres: Postbus 425 4200 AK Gorinchem

Aanmelding leerlingen

Gomarus-scholengemeenschap voor mavo, havo en atheneum

Postbus 425, 4200 AK Gorinchem

Telefoon 0183-623899

Schooladres: Grote Haarsekade 121

Aanmelding voor het cursusjaar 1996/1997 is mogelijk voor:

- het eerste jaar van de brugperiode basisvorming voor vbo, mavo, havo en atheneum,
- de 2e, 3e en 4e klas atheneum,
- de 4e klas havo.

De scholengemeenschap heeft een 2-jarige brugperiode.

Na het eerste leerjaar vbo kunnen de leerlingen ook het tweede jaar in Gorinchem volgen. Daarna moeten ze door naar een school met een officiële vbo-afdeling.

Over de invulling van deze tweejarige brugperiode worden leerstofafspraken gemaakt met het Van Lodensteincollege te Hoevelaken en het Wartburg-college te Rotterdam.

Aanmelding vóór 1 maart schriftelijk of telefonisch aan het schooladres of via de directeur van de basisschool.

Het advies van de directeur van de basisschool is per deze datum voldoende; de uitslagen van de test ontvangen wij gaarne vóór of zo spoedig mogelijk na 1 maart.

Voor de Bommelerwaard, het Land van Heusden en Altena, Geldermalsen/Waardenburg, eventueel de Langstraat is er schoolbusvervoer. Snelle aanmelding gewenst i.v.m. een mogelijke wachtlijst.

Tel. 0418-651253.

De voorlichtingsbijeenkomst voor ouders en aanstaande leerlingen is op D.V. 29/30 januari.

Als richtlijn geldt:

ouders die wonen ten noorden van de A 15 op 29 januari;
ouders die wonen ten zuiden van de A 15 op 30 januari.

In maart 1996 hopen wij het nieuwe schoolgebouw in gebruik te nemen.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de schoolleiding G.M. de Haan, rector, Sperwerlaan 114, 4143 AW Leerdam, tel. 0345-618684 en de correctoren J. Visser, Groot Veldsweer 31, 3371 CA H'veld-Giessendam, tel. 0184-614437, M. van Genderen, De Genestetstraat 112, 3362 TH Sliedrecht, tel. 0184-415752 en dr. S.D. Post, N. Bodenheimerstraat 3, 4207 MD Gorinchem, tel. 0183-628864.

Boekbespreking

J.D. van Leeuwen, **Uitleg van de berijmde Psalmen**, 187 blz., f 27,50, Uitgeverij de Groot Goudriaan te Kampen.

De auteur was tot voor kort directeur van de Jan de Bakkerschool te Woerden, is actief binnen de Hervormde Zondagsscholenbond en werkte mee

aan enkele dagboeken. Moeilijke woorden uit de berijmde Psalmen worden in het kort uitgelegd. Nuttig voor onderwijzers, leiding van zondagscholen en ouders. Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met de Nederlandse Hervormde Zondagscholenbond op Gereformeerde Grondslag.

- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland.
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenisfonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begravenisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Telefoon 0577-401689

Huisgemeenten in de Yunnan provincie zijn bijzonder zwaar getroffen door de recente aardbeving.

85% van alle huizen zijn verwoest in het rampgebied.

25 schuurkerken van de Miao, Yi en Lisu christenen ingestort.

56 personen gedood onder het puin, waarvan 11 christenen van de huisgemeenten en de vrouw van een Evangelist.

Gebrek aan medische hulp, huisvesting, dekens, enz. geeft extra zorg in de kou.

Zenden van artikelen is niet mogelijk. Wel dringend financiële steun nodig.

Lisu, Miao en Yi christenen spannen zich in "noodhulp" te geven. Zij zijn arm, bidden en hopen op hulp van mede-christenen.

Wilt u z.v.p. ook helpen?

Postgiro 31 555 32
Stichting
"Bonisa"-zending

Secretariaat: Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse of op rek. 33.65.54.613 van de Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 163525.

Informatie
kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 0527-615063, Donaustaat 5, 8303 WL Emmeloord

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

Huisbijbels in diverse uitvoeringen

G20	18 x 18 cm, kunstleer, kleursnee, extra grote letter	f 67,50
M20	16 x 24 cm, kunstleer, kleursnee	f 57,50
K20	13 x 21 cm, kunstleer, kleursnee	f 52,50
G20k	als de G20, met koperen sloten	f 115,00
G21	als de G20, met Psalmen (1773) en Formulieren	f 105,00
K21	als de K20, met Psalmen (1773) en Formulieren	f 79,50
K21k	als de K21, met koperen sloten	f 127,00
Speciaal voor slechtzienden:		
GLBOT	Oude Testament in 4 delen	f 155,00
GLBNT	Nieuwe Testament in 2 delen	f 60,00

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots. Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden. Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 0345-610155

O HEERE, Gij zijt mijn Sterkte, en mijn Sterkheid, en mijn Toevlucht ten dage der benauwdheid...

Jeremia 16:19a.

Met verslagenheid namen wij kennis van het overlijden van onze emeritus-hoogleraar

PROF. DR. B.J. OOSTERHOFF

erelid van ons Studenten Corps.

De HEERE zij de nabestaanden goed en nabij.

C.S.A.T.A. P.F.S.A.R.

L.A. den Butter, Praeses h.t.

A.E. de Rooy, Abactis h.t.

De Stichting Bureau Kraam- en Gezinszorg bemiddelt tussen hulpaanvragers en zelfstandige gediplomeerde verzorgenden en helpt daar waar geen tv aanwezig is. Voor uw hulpaanvraag en inlichtingen kunt u bellen:

Ons nieuwe telefoonnummer is:
0318 - 52 77 99

Voor kraamhulp graag tijdig bellen.

buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindewej b.v., architect BNA

Een dynamisch bureau dat opdrachten ontwerpt en uitwerkt middels geavanceerde tekencomputers; alle overige werkzaamheden zijn eveneens geautomatiseerd.

Het bureau heeft een zeer uitgebreid en gevarieerd opdrachtenpakket in:

- * Utiliteitsprojecten
 - kantoren
 - scholen
 - kerken
 - bedrijventuinen
 - sociale werkplaatsen
 - multi-funktionele gebouwen

- * Woningbouw zoals:
 - gesubsidieerde (premie A - woningwet)
 - bungalows - 2 onder 1 kap
 - renovatie

in de regio, elders in Nederland, alsmede daarbuiten.

buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindewej b.v., architect bna reg. nr. 1.890126.262

oosthavendijk 46 3241 lk middelharnis tel. 0187-485800
postbus 82 3240 ab middelharnis fax 0187-486910

ZE ZIJN ER WEER!

**Twee weken naar Israël
voor f 1.998,-**

**Bootreizen
v.a. f 695,-**

• BOOTREIZEN
• ISRAËLREIZEN
• TOURINGCARVAKANTIES
• VLIETVAKANTIES
• DAGTOEGTEN

**Italië voor jongeren
v.a. f 498,-**

**25+-vakanties naar alle
uithoeken van Europa**

EEN PAAR APART!

De nieuwe Alle Leeftijden reisgids en de speciale Jongerengids zijn een wereldreis op zich. Ze staan vol bekende en onbekende bestemmingen, avontuurlijke expedities, verre vakanties, korte reizen en kleine trips. Amicitia heeft die vakantie die bij u en jou past. Begint u al zin te krijgen? Heeft u nog nooit een gids aangevraagd? Bel ons even, dan sturen we de gids van uw voorkeur op: 078-6125500. Of stuur de bon op deze pagina in.

Onze gids nog nooit ontvangen?

Ik ben nieuwsgierig naar het nieuwe reisprogramma.
Stuur mij daarom de

- ☐ Alle leeftijden reisgids
☐ Jongeren reisgids

Naam:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

Tel. nr.:

Bon opsturen in een gefrankeerde envelop naar:
Amicitia Reizen, Postbus 135, 3330 AC Zwijndrecht

Telefoon (078) 6125500

*Amicitia Vakanties.
Altijd Verrassend.*